

Nicole Kowalewska

AUSTRIACKI SYSTEM MEDIALNY I ANALIZA KAMPANII PRZED WYBORAMI PARLAMENTARNYMI W 2019 ROKU

STRESZCZENIE

Ze względu na szerokie zainteresowanie specyfikacją mediów warto przyglądać się im w różnych krajach. Na celowniku znalazła się Austria. Celem artykułu jest przedstawienie specyfiki systemu medialnego i jakości przekazu na przykładzie przeprowadzonej kampanii kandydatów na urząd kanclerza w wyborach parlamentarnych.

Słowa kluczowe: media, system medialny, wybory parlamentarne, afery polityczna, Austria.

WPROWADZENIE

W niniejszym tekście przedstawiona zostanie analiza rynku medialnego w Austrii na wyróżnionym przez autorkę przykładzie kampanii wyborczej prowadzonej przed wyborami parlamentarnymi w 2019 roku. Austria, jako mały kraj, nie przyciąga tak wielkiej uwagi jak sąsiadujące z tym państwem Niemcy. Jednak ze względu na okoliczności przeprowadzonych wyborów, które zapisały się na politycznej karcie historii Austrii, warto było przyjrzeć się jej mediom, na których spoczął obowiązek relacjonowania tych wydarzeń. Wybory zostały przyspieszone między innymi na skutek wypłynięcia afery korupcyjnej sprawującego władzę rządu.

Udział mediów podczas prowadzenia różnorodnych starć partyjnych jest nieoceniony. Dzięki nim możemy się przyjrzeć i przeanalizować konkretne wypo-

wiedzi kandydatów – ich treść i jakość. Poznać nie tylko same partie występujące w danym kraju, ale i kandydatów reprezentujących je. Każdy kraj charakteryzuje się innym systemem medialnym, publicznym i prywatnym. W ramach przekazu medialnego niezwykle istotny jest sposób przekazywania treści. Powinny one być rzetelne, niezależne i przede wszystkim dostępne dla każdego obywatela.

Relacjonując wydarzenia z drugiej połowy 2019 r., media austriackie zostały postawione przed trudnym zadaniem, bowiem wydarzenia, do których doszło je-

Na potrzebę badań opinii publicznej zostały przeprowadzane liczne ankiety, które miały zdiagnozować nastroje panujące wśród obywateli i ich reakcje na bieżące wydarzenia w kraju. Wnioski nieraz okazywały się zaskakujące, a same wyniki ubiegłorocznych wyborów z całą pewnością zapiszą się na kartach politycznej historii Austrii.

sienia, miały swoją genezę o wiele wcześniej, już w 2017 roku. Rolą dziennikarzy było zbadanie sprawy w jak najdokładniejszy sposób. Musieli cofnąć się o dwa lata, aby wszystko krok po kroku zrelacjonować. Oprócz tego, na potrzebę badań opinii publicznych zostały przeprowadzane liczne ankiety, które miały zdiagnozować nastroje panujące wśród obywateli i ich reakcje na bieżące wydarzenia

w kraju. Wnioski nieraz okazywały się zaskakujące, a same wyniki ubiegłorocznych wyborów z całą pewnością zapiszą się na kartach politycznej historii Austrii.

MEDIA AUSTRIACKIE

Słowem wstępu należy przytoczyć jedną z najbardziej popularnych definicji systemu medialnego. Upraszczając, rozumiany jest on jako całościowy kształt zasad organizacyjnych, ogół norm i reguł obowiązujących oraz stosowanych w dziedzinie środków komunikowania masowego, oraz zespół instytucji służących stałemu informowaniu społeczeństwa o aktualnych wydarzeniach i ich komentowaniu. System medialny funkcjonuje w ramach systemu politycznego państwa, jest jego elementem i odznacza się różnorodnymi cechami w zależności od kraju. Na system medialny składają się: warunki społeczno-ekonomiczne, funkcjonowanie mediów, system wartości, gwarancja wolności mediów, idee i warunki polityczne, zasady funkcjonowania organizacji i instytucji medialnych. Można je analizować na dwóch

plaszczynach: ze względu na podstawę programową oraz sposób relacjonowania faktów¹.

Daniel Hallin i Paolo Mancini wyróżnili trzy modele mediów: śródziemnomorski (spolaryzowany pluralizmu), północno-środkowoeuropejski (demokratyczny korporacjonizmu) oraz północnoatlantycki (liberalny)².

Austria z całą pewnością może stanowić przykład modelu demokratycznego korporacjonizmu. Faktami potwierdzającymi tę tezę są: występowanie modelu państwa opiekuńczego Niemiec i ich wpływu na media (między innymi poprzez finanse), paralelizm polityczny, rozwinięta prasa masowa oraz zaangażowanie państwa w sektorze publicznym.

Rynek mediów zdominowany jest przez trzech gigantów: ORF³, Mediaprint (dzienniki: „Krone” i „Kurier”, a także jedyne prywatne radio o zasięgu ogólnokrajowym Kronehit) oraz Styria Media Group (dziennik „Die Presse”), koncern należący do prywatnej fundacji blisko związanej z Kościołem katolickim.

Do najważniejszych pism ukazujących się w Austrii należą: „Heute”, „Der Standard”, „Kurier”, „Kronen Zeitung”, „Kleine Zeitung”. Charakterystyczną cechą austriackiego systemu mediów jest nadzwyczajna koncentracja rynku prasowego oraz duży udział kapitału niemieckiego. Jedną z pierwszych gazet codziennych był założony w 1988 r. „Der Standard”, dziennik lewicowo-liberalny wzorowany na „New York Times”. „Der Standard” można określić nie tylko jako portal informacyjny, ale i komunikator społecznościowy. Do renomowanych dzienników można zaliczyć również najstarszy austriacki dziennik „Die Presse”, który złagodził swój, niegdyś zdecydowanie konserwatywny, charakter. „Der Standard” czyta około 5,6 proc. społeczeństwa, a „Die Presse” – 3,7 procent. Popularnością (zwłaszcza wśród młodzieży) cieszy się „Die Krone” oraz założony w 2006 r. tabloid „Österreich”⁴.

Od 1992 roku nie pojawiła się żadna nowa gazeta codzienna. Wejście na rynek powyższych tytułów odbierane było jako początek przemian w mediach austriackich zmierzających do urozmaicenia rynku. Wysokie subsydia rządowe miały doprowadzić do dalszego rozwoju gazet opiniotwórczych⁵.

Dla publicznego nadawcy radiowo-telewizyjnego ORF konkurencja w postaci ogólnokrajowych prywatnych nadawców telewizyjnych pojawiła się dopiero kilka lat temu. W 2000 r. na rynek weszła Austria Television (ATV), w 2007 r. – Austria 9 TV, a w 2009 r. – Servus TV.

W połowie lat 90 upadł monopol ORF, ale dopiero od 2000 roku rozpowszechniła się na terenie całej Austrii prywatna telewizja ATV⁶. Programy ATV dostępne są online.

Serwisy Puls24 i ServusTV to prywatne stacje telewizyjne. Na terenie Polski nie można odbierać telewizji austriackiej, jednak część materiałów jest dostępna w formacie online w postaci nagranych audycji, np rund kampanii wyborczej tzw. Elefantenrunde.

WYDARZENIA Z WIOSNY 2019 ROKU

W maju 2019 r. austriacką sceną polityczną wstrząsnęła jedna z największych afer w powojennej historii państwa. Dnia 17 maja niemieckie gazety – tygodnik „Spiegel” oraz dziennik „Süddeutsche Zeitung” – opublikowały nagranie, na którym widać było H.-Ch. Strachego, przewodniczącego Wolnościowej Partii Austrii (FPÖ) oraz wicekanclerza Austrii podczas spotkania z rosyjską inwestorką podającą się za Alyonę Makarową. Rozmowa dotyczyła propozycji, jaką złożyła Rosjanka – zainwestowania 250 mln euro w kampanię wyborczą partii H.- Ch. Strachego oraz przejęcie największej gazety austriackiej „Kronen Zeitung”, w zamian za zlikwidowanie firmy budowlanej Strabag i przekazanie wszystkich realizowanych przez nią projektów firmom rosyjskim. Miało to miejsce w lipcu 2017 r. w wynajętej willi na Ibizie w Hiszpanii.

Prasa austriacka starała się ustalić autorów nagrania, lecz okazało się to bardzo trudne. Z jednej strony metody były podobne do działań izraelskiego specjalisty PR, Tala Silbersteina, który miał za zadanie poprowadzić kampanię oczerniania rywali politycznych z SPÖ w czasie kampanii wyborczej w 2017 roku. Padły też podejrzenia na niemieckich happenerów i rosyjski wywiad. Według prasy niemieckiej miał on wiedzieć o treści nagrania kilka tygodni przed jego upublicznieniem. „Die Welle” wspominało, że treść nagrania była znana o wiele wcześniej niż została emitowana. Al-Serori mówiła w austriackiej telewizji ORF, że nagrania były oferowane Boehmermannowi⁷, ale nie chciał on zebrać dalszych informacji na ten temat. W swoim programie „Neo Magazin Royal”, w przeddzień wybuchu afery korupcyjnej, Boehmermann wspominał nawet o planowanych doniesieniach prasowych: „Może się zdarzyć, że jutro w Austrii gruchnie”. Pomimo zaangażowania dwóch sił medialnych

(austriackiej i niemieckiej) odkrycie pierwotnego źródła informacji okazało się niemożliwe.

Wypląnięcie nagrania z Ibizy miało swoje konsekwencje na arenie politycznej Austrii. Koalicja rządząca, czyli Austriacka Partia Ludowa, i wcześniej wspomniana Wolnościowa Partia Austrii (ÖVP i FPÖ) zostały rozwiązane, a sam H.-Ch. Strache (uczestnik nagrania, wicekanclerz i przewodniczący partii) 18 maja 2019 r. podał się do dymisji. Ogłosił wtedy, że chce, aby wiceprzewodniczący FPÖ Norbert Hofer objął jego stanowisko w partii i rządzie.

Po nagłośnieniu powyższego skandalu – przez media nazwanego Ibizagate – który był jedną z przyczyn decyzji prezydenta A. Van der Bellena o rozpisaniu nowych wyborów, przeprowadzono liczne sondaże, mające na celu sprawdzić zaufanie obywateli do systemu politycznego. Tabela przedstawia wyniki ankiety przeprowadzonej przez Institut für Strategianalysen⁸, w której widać, że przez aferę z udziałem przewodniczącego jednej z partii rządzącej, zaufanie obywateli spadło.

Tabela 1. Zaufanie do systemu politycznego i partii w Austrii

	zdecydowanie nie zgadzam się	raczej się zgadzam	raczej się nie zgadzam	nie zgadzam się
Nagranie z Ibizy podważyło moje zaufanie do austriackiego systemu politycznego	33	26	19	17
Partie zabiegają tylko o głosy wyborców	26	30	28	12

Źródło: Wahl zum Europäischen Parlament 2019 in Österreich. Wahlanalyse, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/05/ISA-SORA-Wahlanalyse-EUWahl-2019.pdf>, s. 12, dostęp: 31.07.2020.

Dnia 22 maja 2019 r. na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Narodowej, w reakcji na polityczny kryzys, ugrupowanie JETZT zażądało rezygnacji rządu. Przeciwno gabinetowi S. Kurza opowiedziało się aż 110 parlamentarzystów z różnych partii, między innymi z Socjaldemokratycznej Partii Austrii i prawicowo-populistycznej Austriackiej Partii Wolności.

Zapisy konstytucji austriackiej mówią: „W razie ustąpienia Rządu Federalnego, do czasu utworzenia nowego Rządu Federalnego, Prezydent Federalny powierza członkom ustępującego Rządu Federalnego dalsze pełnienie obowiązków, a jednemu z nich tymczasowe przewodniczenie Rządowi Federalnemu”⁹. Na mocy tego artykułu, w okresie od 28 maja do 3 czerwca, czyli do czasu wyłonienia nowego kanclerza, który miał pokierować rządem do czasu przedterminowych wyborów, jego obowiązki pełnił dotychczasowy wicekanclerz i minister finansów – Hartwig Löger.

Dnia 30 maja A. Van der Bellen zaprezentował mediom i prasie swoją kandydatkę, dotychczasową prezes austriackiego Trybunału Konstytucyjnego Brigitte Bierlein.

KANDYDACI NA URZĄD KANCLERZA

86 Po ogłoszeniu decyzji i daty przedterminowych wyborów austriackie partii zaczęły przygotowania do nich. Oficjalne zmagania zaczęły się 12 czerwca 2019 r., kiedy każda z partii przedstawiła swojego kandydata na kanclerza. Z ramienia ÖVP o ten urząd ponownie ubiegał się S. Kurz. Pomimo przyznania wotum nieufności dla jego rządu, poparcie dla jego partii drastycznie nie zmalało. Był on najmłodszym z kandydatów (ur. 1986), jednak uważany był za jednego z lepszych polityków austriackich. W rozpoczętej kampanii wyborczej stosował strategię bliskości, polegającą na pokazywaniu się wśród obywateli, spędzaniu z nimi czasu, a nawet robieniu nielubianego przez wielu polityków selfie. Do samego końca kampanii udzielał wywiadów i był aktywny w mediach, w których odnosił się do prognoz wyników wyborczych.

Po raz pierwszy SPÖ wystartowała do wyborów do Rady Narodowej z kobietą na czele. P. Rendi-Wagner (ur. 1971) dotychczas zajmowała pozycję ministra zdrowia. Z wykształcenia lekarka, w swoich postulatach stawiała przede wszystkim na poprawę zdrowia i jakości życia obywateli. Jej deklarowaną misją było rozmawiać z ludźmi i pokazywać się od najlepszej strony jako zwykła obywatelka. Ludzie z jej otoczenia opisywali ją jako wrażliwą perfekcjonistkę. Widywano ją śmiejącą się i rozmawiającą z obywatelami, na lokalnych targach i wśród straganów. Była aktywna

w mediach, udzielała wywiadów dla gazet (np. „Der Standard”) czy telewizji (np. Puls24).

Dla Norberta Hofera (ur. 1971) były to pierwsze wybory jako lidera FPÖ. W 2017 r. został ministrem infrastruktury turkusowoniebieskiego rządu i utrzymywał dobre kontakty z ÖVP jako koordynator rządowy. Z wykształcenia technik samochodowy, mógł się pochwalić doświadczeniem w partii. Od samego początku kampanii wyborczej musiał zmagać się z wieloma problemami i kontrowersjami związanymi z wyplłynięciem afery z Ibizy. Podkreślał chęć dalszej współpracy z ÖVP. Jeździł po landach i rozmawiał z wyborcami. Dnia 21 września wybrał się do Burgenlandu, następnie odbył konferencje prasową w Eisenstadt, gdzie podkreślał nowe cele swojej partii.

Beate Meinel-Reisinger (ur. 1978), musiała udowodnić, że NEOS mogą przetrwać bez M. Strolza. Pomimo niesprzyjających dla NEOS nastrojów, doprowadziła partię bezpiecznie do wiedeńskiego parlamentu stanowego w 2015 r. i stanęła na czele kampanii do Rady Narodowej w 2019 roku. Tamtego lata B. Meinel-Reisinger podróżowała po Austrii. Poprowadziła zespół między innymi do Schlager i odwiedzała wyborców w Klagenfurcie. Wszystkie jej wizyty były dokumentowane zdjęciami umieszczanymi na profilu w serwisie społecznościowym Instagram, docierając tym samym do młodszych odbiorców.

87

Po sukcesie Zielonych w wyborach do Parlamentu Europejskiego najlepszym kandydatem na stanowisko kanclerza według partii stał się Werner Kogler (ur. 1961). Kwestia ochrony klimatu była podstawowym tematem w jego hasłach wyborczych. Podkreślając ważność ekologii w swoich postulatach, W. Kogler potrafił zachęcić do słuchania. Prasa austriacka stwierdziła, że wolałby prowadzić kampanię wyborczą w zaciszu kawiarni. Jednak on spotykał się ze swoimi wyborcami między innymi podczas znanego festynu Altausseer Kirtag, gdzie opowiadał o lokalnym przemyśle piwowarskim i produktach regionalnych.

Oprócz powyższych, na kandydatów do parlamentu zostali wystawieni liderzy innych ugrupowań: Peter Pilz (ur. 1954) z Listy Pilza, Ivo Hajnal (ur. 1961) z KPÖ i Fayad Mulla (ur. 1980) z WANDEL.

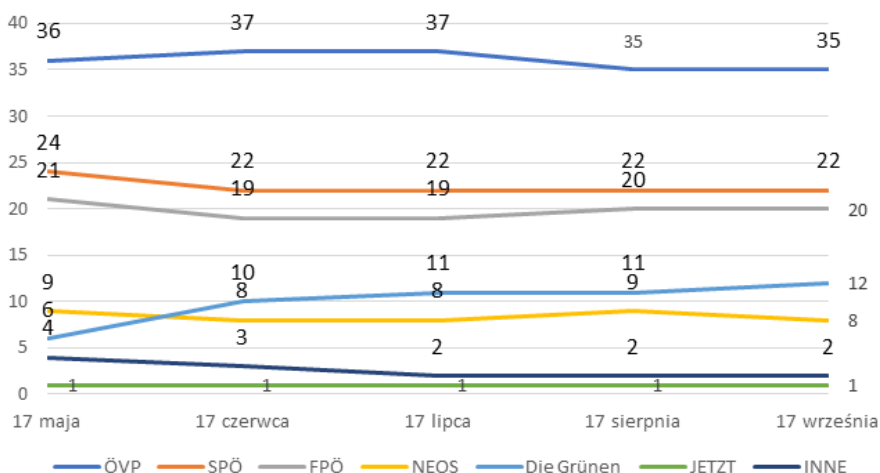
Każda z partii, oprócz zgłoszenia swojego kandydata, musiała przygotować program wyborczy. Ugrupowania w tradycyjnej formie prowadziły walki o mandaty parlamentarne za pomocą plakatów, spotkań z wyborcami itp. Każdy z liderów brał także udział w telewizyjnym programie „Wahlarena”, w pojedynkach zwanych Ele-

fantenrunde, czyli w debacie i rozmowach z innymi kandydatami. Podejmowali w nich główne tematy swoich kampanii wyborczych, pytania dotyczyły też błędów, jakie popełnili oni bądź przeciwnicy; rozważano możliwości koalicyjne. Serie rund w ramach programu miały przede wszystkim pomóc pozyskać elektorat wśród widzów. Dnia 26 września 2019 r. miała miejsce ostatnia runda, która przyciągnęła 1 mln 354 tys. widzów. Według Österreichischer Rundfunk (ORF) był to najchętniej oglądany program wyborczy w austriackiej telewizji.

Na początku kampanii wyborczej zostały przeprowadzone ankiety na temat poparcia dla poszczególnych partii. Z dużą przewagą procentową prowadziło ugrupowanie S. Kurza. Zieloni zaskoczyli wynikiem lepszym od NEOS, a Lista Pilza nie osiągnęła progu minimalnego.

Na dwa tygodnie przed wyborami, na zlecenie stacji telewizyjnej Puls 24 zostały wykonane sondáže. Ich celem było zbadanie preferencji austriackiego elektoratu. Takie analizy wykonywały także inne instytucje badania opinii społecznej. Wszystkie przedstawiały podobne wyniki.

88

Wykres 1. Poparcie poszczególnych partii podczas kampanii wyborczej 2019 r. (w %)

Źródło: Austria — National parliament voting intention, <https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/austria/> dostęp: 13.05.2020.

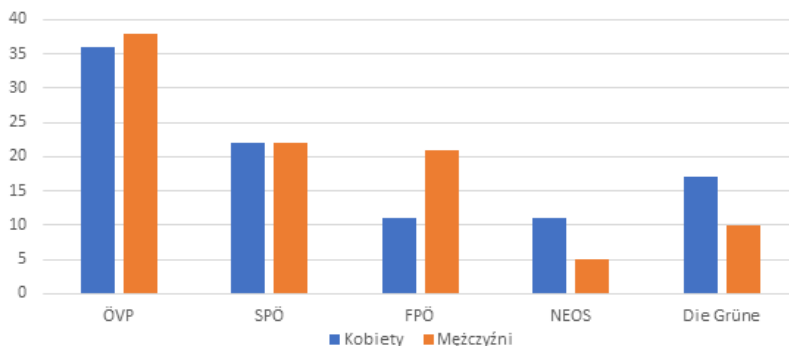
Na wykresie przedstawiono analizę poparcia dla poszczególnych partii, počawszy od 17 maja (dzień wyplýnięcia afery z Ibizy), aż do momentu na dwa tygodnie przed wyborami. Można dostrzec pewną stabilność: pomimo niesprzyjających okoliczności pozycja FPÖ nie obniżyła się drastycznie, a pod koniec kampanii nawet lekko wzrosła. Na pierwszym miejscu utrzymywała się ÖVP. Spadek poparcia dla SPÖ wyniósł 2%. Największy wzrost odnotowała partia Zielonych, wyprzedzając tym samym NEOS, którzy odnotowali spadek o 1%.

WRZEŚNIOWE WYBORY

Dnia 29 września 2019 r. w Austrii miały miejsce przedterminowe wybory parlamentarne. Frekwencja wyborcza wyniosła 75,6%. Spośród 6 396 812 uprawnionych do głosowania Austriaków ważne głosy oddało 4 777 246. W rezultacie mandaty do niższej izby austriackiego parlamentu – Rady Narodowej – uzyskało 183 posłów. Bezapelacyjnym zwycięzcą okazała się partia S. Kurza, czyli Austriacka Partia Ludowa, która powtórzyła swój sukces sprzed 2 lat. Oprócz tego wymagany czteroprocentowy próg wyborczy przekroczyły cztery inne partie – SPÖ, FPÖ, Die Grünen i partia NEOS.

89

W tym miejscu warto przyjrzeć się dokładniej elektoratowi poszczególnych partii, biorąc pod uwagę kryterium płci, wieku czy wykształcenia. Preferencje podczas głosowania różniły się w przypadku mężczyzn i kobiet. Ugrupowanie FPÖ było wybierane znacznie częściej przez mężczyzn, natomiast NEOS i Zieloni przez kobiety. Nie było prawie żadnych różnic pod względem płci, jeśli chodzi o wyborców ÖVP i SPÖ.

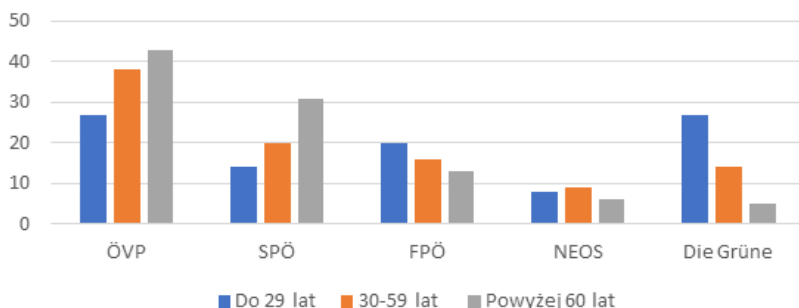

Wykres 2. Rozkład głosów według płci (w %)

Źródło: Wahlanalyse Nationalratswahl 2019, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/10/ISA-SORA-Wahlanalyse-NRW-2019.pdf>, s.5.

90

Wyborcami ÖVP są ludzie w różnych kategoriach wiekowych, jednak najmniejszą grupę tworzą osoby poniżej 29 roku życia. Z kolei SPÖ cieszy się największym poparciem wśród ludzi starszych, powyżej 60 lat. Wśród wyborców FPÖ i NEOS nie ma dużej różnicy wiekowej pomiędzy elektoratem. Natomiast w partii Zielonych najwięcej głosów oddali młodzi do 29 roku życia.

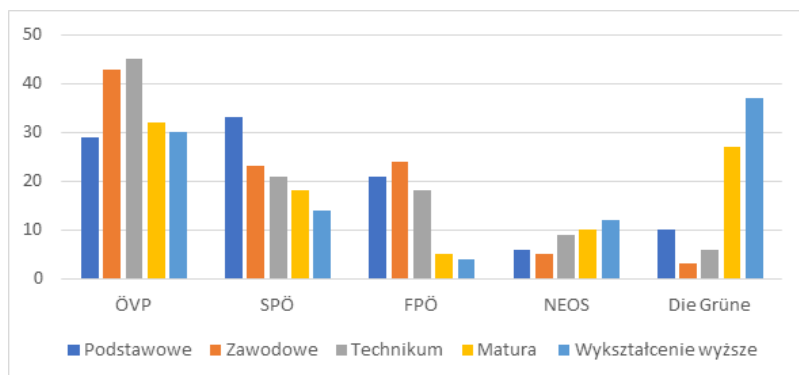

Wykres 3. Preferencje elektoratu według wieku

Źródło: Wahlanalyse Nationalratswahl 2019, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/10/ISA-SORA-Wahlanalyse-NRW-2019.pdf>, s.5.

Jeśli weźmiemy pod uwagę wykształcenie głosujących, to okazuje się, że największy procent ludzi z wykształceniem wyższym zagłosował na Austriacką Partię Ludową i na Partię Zielonych, natomiast Wolnościowa Partia Austrii ma wśród nich najmniejsze poparcie. Największym powodzeniem wśród osób o wykształceniu podstawowym cieszą się socjaldemokraci, ludowcy i Wolnościowa Partia Austrii. Wśród osób o wykształceniu zawodowym i technicznym największą popularnością cieszy się Austriacka Partia Ludowa. Warto zauważyć, że na FPÖ chętniej głosowali wyborcy legitymujący się niższym wykształceniem.

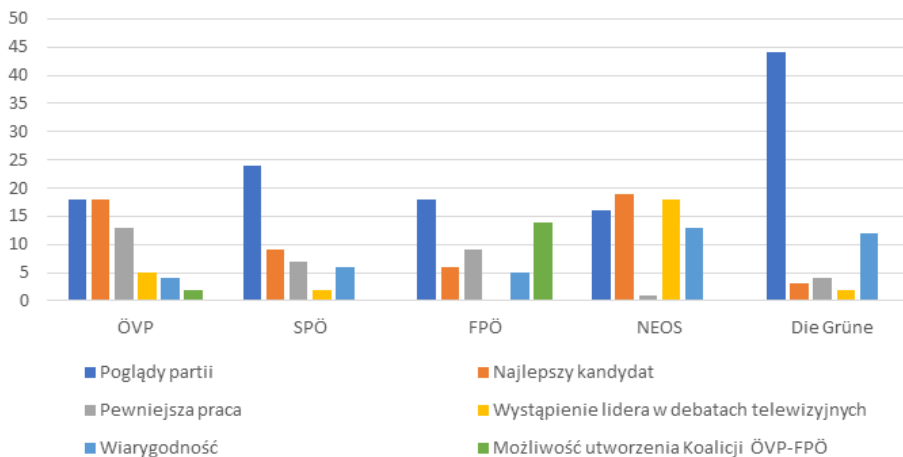
Ugrupowania o dość różnych stanowiskach, zwłaszcza w kwestii polityki migracyjnej oraz ekologicznej, osiągnęły porozumienie, które zawarły w liczącym ponad 300 stron programie rządowym na lata 2020-2024. Można przypuszczać, że obywatele Austrii są zadowoleni z koalicji tych partii.

Wykres 4. Preferencje partyjne z podziałem na wykształcenie (w %)

Źródło: *Wahlanalyse Nationalratswahl 2019*, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/10/ISA-SORA-Wahlanalyse-NRW-2019.pdf>, s. 6.

Zapytani o główny motyw oddania głosów na określoną partię, wyborcy ÖVP postawili na przemyślany i dobrze przygotowany program partii i jej lidera. Die Grünen uzyskali największe uznanie wśród głosujących, jeśli chodzi o hasła programu wyborczego oraz wiarygodność, co jest bardzo ważne podczas wyborów. Sukces odniosła liderka partii NEOS, dobrze prezentując się w debatach publicznych i zyskując tym samym w ankiecie 18%.

Wykres 5. Główne motywy głosujących na daną partię (w %)

Źródło: Wahlanalyse Nationalratswahl 2019, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/10/ISA-SORA-Wahlanalyse-NRW-2019.pdf>, s. 8-9.

Wyniki wyborów wrześniowych spotkały się z licznymi komentarzami w światowej prasie. Zdaniem niemieckiego dziennika „Frankfurter Allgemeine Zeitung”:

Jeszcze dwa lata temu obowiązywała w Austrii niepisana zasada, że w przyspieszonych wyborach do parlamentu ukarany zostanie ten, kto do nich doprowadził. Złamał ją Sebastian Kurz, który w krótkim odstępie czasu dwa razy je spowodował i dwukrotnie wyszedł z nich jako niekwestionowany zwycięzca [...]. Ale czekające go teraz zadanie jest jeszcze trudniejsze – musi utworzyć większość rządową [...]. Każdą możliwą koalicję czekają duże przeszkody natury politycznej. Czy będzie to nowe wydanie koalicji z Wolnościową Partią Austrii, powrót do wielkiej koalicji Austriackiej Partii Ludowej z Socjaldemokratyczną Partią Austrii, czy też eksperyment

w postaci koalicji złożonej z trzech partii, jeśli sojusz ÖVP z Zielonymi nie wystarczy do utworzenia rządowej większości, względnie rząd mniejszościowy. Kurz musi teraz udowodnić, że naprawdę posiada wybitny talent polityczny, który mu się dziś przypisuje z wielu różnych stron.

Kolejny raz w przeciągu kilku miesięcy Austria znalazła się na czołówkach światowej prasy. Zwycięska partia ludowców postanowiła bowiem rozpocząć rozmowy koalicyjne z ugrupowaniem Zielonych. Rozpoczęły się one 11 listopada 2019 r., zakończyły zaś 1 stycznia 2020 roku. Przewodzili im negocjatorzy August Wöginger (ÖVP) i Leonore Gewessler (Die Grünen). Utworzono 6 grup tematycznych, w ramach których toczyły się rokowania. W dniu 2 stycznia 2020 r. w 320-stronicowej umowie został przedstawiony program koalicyjny z partią Zielonych. Jak podsumował S. Kurz: „Udało nam się połączyć to, co najlepsze z obu światów”, natomiast lider Zielonych W. Kogler nazwał osiągnięte porozumienie „mostem dla przyszłości”. Die Grünen mieli odpowiadać za kwestie klimatyczne, zaś Austriacka Partia Ludowa zachowała kontrolę nad azylem i migracją, obszarem głębokiej niezgody między obojgiem partnerów¹⁰. Zapowiedzi rządu wynikają z priorytetów programowych obu partii. Postulaty ÖVP dotyczą głównie polityki fiskalnej i migracyjnej, natomiast Zieloni mogą realizować swoje postanowienia w sprawie ekologii i transparentności w życiu publicznym. Ugrupowania o dość różnych stanowiskach, zwłaszcza w kwestii polityki migracyjnej oraz ekologicznej, osiągnęły porozumienie, które zawarły w liczącym ponad 300 stron programie rządowym na lata 2020-2024. Można przypuszczać, że obywatele Austrii są zadowoleni z koalicji tych partii. Kiedy w jednym z badań opinii społecznej zapytano ich, na kogo zagłosowaliby, gdyby mogli bezpośrednio wybrać nowego kanclerza¹¹, nadal 52% na aktualnego kanclerza S. Kurza. Na drugim miejscu znalazła się P. Rendi-Wagner z wynikiem 16%, a na trzecim – aktualny wicekanclerz W. Kogler z poparciem 14%. Sondaż został przeprowadzony na początku maja 2000 r. Badanie to pokazuje, że decyzje S. Kurza spotykają się z aprobatą większości respondentów, tym samym potwierdzają słuszność (i jednocześnie zgodność) z decyzją podjętą we wrześniu 2019 roku.

PORÓWNANIE – PODSUMOWANIE

Ze względu na aktualność wydarzeń z Austrii i niedawno przeprowadzonych wyborów prezydenckich w Polsce można pozwolić sobie na porównanie obu systemów medialnych i analiz wyborów.

Wykorzystując podział zaproponowany przez Daniela Halliniego i Paolo Manciniego, polski system medialny reprezentuje model śródziemnomorski. Potwierdza to wysoki poziom paralelizmu politycznego w mediach, brak konsensusu i kwestionowanie legitymizacji systemu politycznego, głęboka polaryzacja, instrumentalizacja mediów publicznych (publiczne radio i telewizja często funkcjonują zgodnie z modelem rządowym), niskie czytelnictwo i duża rola mediów elektronicznych. W zestawieniu z modelem austriackim (demokratyczny korporacjonizm) widać znaczne różnice. Kiedy prowadzenia i relacjonowania kampanii wyborczej podjęły się wszystkie media publiczne w Austrii, gospodarzem debaty była niezależna prywatna stacja Puls24. Ogólny raport podsumowujący kampanię (łącznie z analizą wyborców) przeprowadziło Strategieanalysen. Podczas wywiadów dla innych przedstawicieli mediów nie było widać różnych standardów dla poszczególnych kandydatów. Największą uwagę mediów przykuwała jednak osoba Sebastiana Kurza, którego poprzedni rząd podał się do dymisji, oraz jako najmłodszego kandydata na (już ponowny) urząd kanclerza. W Polsce Instytut Dyskursu i Dialogu (INDID) był jedyną organizacją pozarządową, która zdecydowała się relacjonować dwie tury kampanii wyborczej z czerwca/lipca 2020 r. Z raportu INDID dowiadujemy się, że w zależności od stacji standardy były różne, a sama debata była przeprowadzona na zlecenie telewizji państwowej, w przeciwieństwie do Austrii. Oba te kraje mogą znaleźć cechę wspólną, jaką jest udział niemieckich finansów na rynku medialnym. Oprócz tego zauważalny jest podział społeczeństwa, zarówno austriackiego, jak i polskiego. Jednak podział w Polsce jest zdecydowanie większy (było widać to zwłaszcza w drugiej turze wyborów, gdzie różnice poparcia były bardzo małe), natomiast austriacki jest zróżnicowany (mniejsze różnice pomiędzy największymi partiami). Trzeba brać pod uwagę fakt, że były to dwa odmienne rodzaje wyborów – w Austrii parlamentarne, a w Polsce prezydenckie – więc podziały mogą inaczej się rozkładać.

Jedną z kluczowych roli mediów jest uświadamianie obywateli nt. wpływu, jaki posiada podczas głosowania. Przekłada się to później na frekwencję wyborczą.

Tegoroczna frekwencja w Polsce wyniosła 64,51% (I tura) i 68,18% (II tura). Był to wynik zaskakujący, gdyż zazwyczaj wynosi ona około 50%¹²(w wyborach prezydenckich), podobnie jak w wyborach parlamentarnych (zazwyczaj około 50%). W Austrii zaś w ubiegłorocznych wyborach parlamentarnych frekwencja wyniosła 75,6%, co stanowi średni wynik uczestnictwa w tych wyborach (rekord padł w 2017 r. – 80%). Jeśli chodzi o frekwencję podczas ostatnich wyborów prezydenckich (2016 r.) w I turze wyniosła 68,5%, a w drugiej 72,70%. Wyższa frekwencja może świadczyć o większej świadomości obywatelskiej i być może większym udziale mediów w budowaniu wiedzy o znaczeniu głosu każdego wyborcy.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Hallin D., Mancini P., *Systemy medialne. Trzy modele mediów i polityki w ujęciu porównawczym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007.
- [2] Hess A., *Dzienników coraz mniej. Zjawisko koncentracji na rynku prasy austriackiej*, „Zeszyty Prasoznawcze”, Kraków 2001 R. XLIV, nr 1-2 (165-166).
- [3] Konstytucja Austrii, art. 71, ust. 1.
- [4] *Media w Austrii*, <http://archiv.eurotopics.net/pl/home/medienlandschaft/oesterreichmdn/>, dostęp: 31.07.2020.
- [5] Mohr M., *Wen würden Sie für das Amt des Bundeskanzlers wählen, wenn man diesen direkt wählen könnte?* <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/322799/umfrage/umfrage-zur-direktwahl-des-bundeskanzlers-in-oesterreich/>, dostęp: 31.07.2020.
- [6] Sonczyk W., *System medialny: zakres-struktura-definicja*, *Studia Medioznawcze*, Warszawa 2009.
- [7] *Wahl zum Europäischen Parlament 2019 in Österreich. Wahlanalyse*, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/05/ISA-SORA-Wahlanalyse-EUWahl-2019.pdf>, s. 12, dostęp: 01.02.2020.
- [8] Wheaton S., *Austrian Greens back coalition with Kurz's conservatives*, 31.07.2020, https://www.politico.eu/article/austrian-greens-back-coalition-with-kurz-conservatives/?fbclid=IwAR0FSpLGVfxfQ-INC7nUvCiUu6_MfLjCCl0xNM3c5n3l4hAvvYfZsC6Eps, dostęp: 31.07.2020.

PRZYPISY KOŃCOWE

- [1] W. Sonczyk, *System medialny: zakres-struktura-definicja*, „Studia Medioznawcze”, Warszawa 2009, s. 67.
- [2] D. Hallin, P. Mancini, *Systemy medialne. Trzy modele mediów i polityki w ujęciu porównawczym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007.
- [3] Der Österreichische Rundfunk, ORF, oficjalnie funkcjonuje od 1955 r. Jest to austriacki publiczny nadawca z siedzibą w Wiedniu, posiada studia w każdym kraju związkowym. Uznawany za największego dostawcę mediów w kraju. Produkuje cztery programy telewizyjne, trzy ogólnonarodowe i dziewięć regionalnych programów radiowych. Jest także największą spółką Austriackiej Agencji Prasowej (APA), zorganizowaną jako fundacja prawa publicznego.
- [4] *Media w Austrii*, <http://archiv.eurotopics.net/pl/home/medienlandschaft/oesterreichmdn/>, dostęp: 31.07.2020.
- [5] A. Hess, *Dzienników coraz mniej. Zjawisko koncentracji na rynku prasy austriackiej*, „Zeszyty Prasoznawcze”, Kraków 2001 R. XLIV, nr 1-2 (165-166).
- 96 [6] Największa komercyjna stacja telewizyjna w Austrii.
- [7] Satyryk niemiecki znany mediom z innej afery politycznej osławionej pod nazwą Erdogate.
- [8] *Wahl zum Europäischen Parlament 2019 in Österreich. Wahlanalyse*, <https://strategieanalysen.at/wp-content/uploads/2019/05/ISA-SORA-Wahlanalyse-EUWahl-2019.pdf>, s. 12, dostęp: 01.02.2020.
- [9] Konstytucja art. 71, ust. 1.
- [10] S. Wheaton, *Austrian Greens back coalition with Kurz's conservatives*, 4.01.2020, https://www.politico.eu/article/austrian-greens-back-coalition-with-kurz-conservatives/?fbclid=IwAR0FSpLGVfxfdQ-lNC7nUvCiUu6_MfLjCCl0xNM3c5n3l4hAvvYfZsC6Eps, dostęp: 30. 03. 2020.
- [11] M. Mohr, *Wen würden Sie für das Amt des Bundeskanzlers wählen, wenn man diesen direkt wählen könnte?* <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/322799/umfrage/umfrage-zur-direktwahl-des-bundeskanzlers-in-oesterreich/>, dostęp: 14. 05. 2020.
- [12] Rok 2019 stanowił wyjątek i dał wynik 61,74%.

AUSTRIAN MEDIA SYSTEM AND ANALYSIS OF THE 2019 PARLIAMENTARY ELECTIONS

ENGLISH SUMMARY

Due to various interest in the specification of the media, it is worth looking at them in different countries. Austria has become the target. The aim of the article is to match the type of media system with argumentation and to present their activities and the quality of information transfer on the example of the campaign of candidates for the office of chancellor in the parliamentary elections, the genesis of which can certainly be classified as unusual, unforgettable for political history of Austria.

Keywords: Austria, media, media system, parliamentary elections, political scandal

Nicole Kowalewska
Wolontariuszka INDID

Dwudziestojednoletnia studentka Uniwersytetu Wrocławskiego, tegoroczna absolwentka pierwszego stopnia studiów na kierunku stosunki międzynarodowe i obecna studentka kierunku Dyplomacja Europejska. Członek zarządu Niemcoznawczego Koła Naukowego „Partner”. Współorganizatorka ogólnopolskiego Studenckiego Turnieju Negocjacyjnego. Zainteresowania to przede wszystkim historia świata (kolekcjonerka dzieł Normana Davies'a). Aspirująca do miana poliglotki, uczy się angielskiego, niemieckiego, francuskiego i włoskiego.